

Przedmiotowy system oceniania – wymagania na poszczególne oceny szkolne

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 6. Wodorotlenki i kwasy				
- wymienia kwasy i wodorotlenki znane z życia codziennego; - podaje definicję kwasów, wodorotlenków; - rozpoznaje wzory wodorotlenków i kwasów; - wymienia pierwiastki wchodzące w skład kwasów i wodorotlenków; - zapisuje wzór wodorotlenku sodu i kwasu solnego; - podaje przykłady występowania i zastosowania wybranego kwasu i wodorotlenku; - wskazuje kwasy i wodorotlenki o właściwościach żrących; - wymienia wskaźniki; - opisuje zabarwienie uniwersalnego papierka wskaźnikowego w roztworze o odczynie obojętnym, kwasowym i zasadowym.	- opisuje budowę kwasów, wskazuje resztę kwasową oraz jej wartościowość; - zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂ i kwasów: HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄ oraz podaje ich nazwy; - dokonuje podziału kwasów na tlenowe i beztlenowe; - projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek (rozpuszczalny w wodzie), kwasy beztlenowy i tlenowy (np. NaOH, Ca(OH)₂, HCl, H₂SO₃); - opisuje właściwości i wynikające z nich zastosowania niektórych kwasów; - opisuje właściwości poznanych wodorotlenków; - definiuje pojęcia: elektrolit i nieelektrolit, jon, kation, anion;	- podaje wzór ogólny kwasów i wodorotlenków; - rysuje wzory strukturalne, wykonuje modele kwasów: HCl, H₂SO₄, H₂SO₃, HNO₃, H₂CO₃, H₃PO₄, H₂S; - planuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać kwasy siarkowy(VI), azotowy(V), fosforowy(V), zapisuje odpowiednie równania reakcji; - projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek trudno rozpuszczalny w wodzie, np. Cu(OH)₂; - opisuje sposób postępowania ze stężonymi kwasami, w szczególności z kwasem siarkowym(VI); - wymienia właściwości typowe dla kwasów i wodorotlenków; - opisuje właściwości	- tłumaczy różnicę między chlorowodem a kwasem solnym i siarkowodem a kwasem siarkowodorowym; - przeprowadza doświadczenie, które pozwoli zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym człowieka (np. żywności, środków czystości); - analizuje proces powstawania i skutki kwaśnych opadów; proponuje sposoby ograniczające ich powstawanie; - zna kryteria podziału kwasów na mocne i słabe, wymienia kwasy mocne; - wyjaśnia na przykładzie kwasu węglowego, co oznacza sformułowanie kwas nietrwały; - w zapisie dysocjacji odróżnia mocne kwasy i zasady; - dostrzega zależność między właściwościami a zastosowaniem niektórych	- przewiduje wzory strukturalne kwasów HClO, HClO₂, HClO₃, HClO₄; - przewiduje, z jakich tlenków można otrzymywać kwasy tlenowe, np. azotowy(III), chlorowy(I), chlorowy(III), chlorowy(V), chlorowy(VII), i zapisuje równania reakcji ich otrzymywania; - rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe dotyczące kwasów wykorzystujące stechiometrię równań reakcji oraz pojęcia: stężenie procentowe, gęstość;

AUTOR: Anna Warchoł

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	• podaje definicję procesu dysocjacji elektrolitycznej kwasów i wodorotlenków; • zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej kwasów solnego i siarkowego(VI), wodorotlenków sodu i potasu, nazywa powstałe jony; • definiuje kwasy i zasady (zgodnie z teorią Arrheniusa); • opisuje zabarwienie wskaźników (wywaru z czerwonej kapusty, oranżu metylowego, fenoloftaleiny, uniwersalnego papierka wskaźnikowego) w obecności kwasów.	charakterystyczne dla poszczególnych kwasów; • wyjaśnia pojęcie higroskopijności, podaje przykłady związków higroskopijnych; • wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna zasad i kwasów; • zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej zasad i kwasów; • rozróżnia pojęcia: wodorotlenek i zasada; • operuje pojęciami: elektrolit, nieelektrolit, jon, kation, anion; • posługuje się skalą pH; interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyn kwasowy, zasadowy, obojętny); • planuje doświadczenia pozwalające wykrywać roztwory o wskazanym odczynie; • wymienia związki, których obecność w atmosferze powoduje powstawanie kwaśnych opadów; • wymienia skutki działania kwaśnych opadów. •	wodorotlenków; • wskazuje na zastosowania wskaźników (fenoloftaleiny, wskaźnika uniwersalnego).	

AUTOR: Anna Warchoł

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 7. Sole				
- wymienia zastosowanie 2–3 soli; - pisze wzory sumaryczne chlorków i podaje ich nazwy; - zapisuje równanie dysocjacji chlorku sodu, nazywa powstałe jony; - zapisuje równanie reakcji syntezy chlorku sodu; - podaje definicję reakcji zobojętniania; - zapisuje równanie reakcji zasady sodowej z kwasem solnym; - zapisuje równanie reakcji metalu, np. magnezu, z kwasami solnym i siarkowym(VI); - podaje nazwy zwyczajowe wybranych 2–3 soli.	- opisuje budowę soli; - zapisuje wzór ogólny soli; - pisze wzory sumaryczne soli: chlorków, siarczanów(VI), azotanów(V), węglanów; - tworzy nazwy soli na podstawie wzorów; - tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie nazw; - projektuje i przeprowadza doświadczenie oraz wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania kwasu solnego zasadą sodową; pisze równania reakcji zobojętniania w postaci cząsteczkowej; - na podstawie tabeli rozpuszczalności przewiduje rozpuszczalność soli w wodzie i wymienia sole rozpuszczalne i nierozpuszczalne w wodzie; - pisze równania dysocjacji elektrolitycznej wybranych soli; - pisze równania reakcji otrzymywania soli (reakcje: kwas + wodorotlenek metalu, kwas + tlenek metalu, kwas + metal,	- pisze wzory sumaryczne soli: siarczków, siarczanów(IV), fosforanów(V); - tworzy nazwy soli na podstawie wzorów; - projektuje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące przebieg reakcji zobojętniania, dobiera odpowiedni wskaźnik oraz kwas i zasadę o zbliżonej mocy, formułuje obserwacje i wnioski, zapisuje przebieg reakcji w postaci cząsteczkowej i jonowej; - stosuje poprawną nomenklaturę jonów pochodzących z dysocjacji soli; - proponuje metodę otrzymywania określonej soli; - na podstawie tabeli rozpuszczalności przewiduje przebieg reakcji soli z kwasem, zasadą lub inną solą albo stwierdza, że reakcja nie zachodzi; - zapisuje równania reakcji strącaniowych w postaci cząsteczkowej, jonowej	- wymienia najbardziej rozpowszechnione sole w przyrodzie; - stosuje poprawną nomenklaturę soli; - wyjaśnia sposób powstawania wiązań jonowych, np. w NaCl, K₂S; - przewiduje odczyn soli; - podaje przykłady takich metali, które reagują z kwasem i powodują wydzielenie wodoru, oraz takich, których przebieg reakcji z kwasem jest inny; - proponuje różne metody otrzymania wybranej soli, zapisuje odpowiednie równania reakcji; - wymienia zastosowanie reakcji strącaniowych; - projektuje doświadczenia pozwalające na wykrycie soli kwasów węglowego, siarkowodorowego, soli amonowych; zapisuje odpowiednie równania reakcji w postaci cząsteczkowej i jonowej.	- projektuje doświadczenia pozwalające – dzięki reakcjom strącaniowym – wykrywać wodne roztwory wybranych soli; - dobiera wspólny odczynnik strącający osady soli z kilku roztworów; - podaje przykłady soli rozpuszczalnych w wodzie o odczynie kwasowym lub zasadowym; wyjaśnia, dlaczego ich odczyn nie jest obojętny; - rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe dotyczące soli, wykorzystujące stochiometrię równań reakcji oraz pojęcia: stężenie procentowe, gęstość; - na podstawie obliczeń przewiduje odczyn roztworu powstałego w wyniku zmieszania określonych ilości wskazanych: kwasów i wodorotlenków; - rozwiązuje zadania z treścią o dużym stopniu trudności.

AUTOR: Anna Warchoł

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	wodorotlenek metalu + tlenek niemetalu); • zapisuje równania reakcji soli z kwasami, zasadami i innymi solami; • wyjaśnia pojęcie reakcji strąceniowej; • podaje nazwy zwyczajowe wybranych soli; • wymienia zastosowanie najważniejszych soli: węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI), fosforanów(V) i chlorków.	i jonowej skróconej; • dostrzega i wyjaśnia zależność między właściwościami wybranych soli a ich zastosowaniem; • wymienia sole niebezpieczne dla zdrowia.		
Dział 8. Węglowodory				
• wymienia naturalne źródła węglowodorów; • wskazuje pochodzenie ropy naftowej; • definiuje pojęcia: węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone; • opisuje właściwości metanu, etenu i etynu; • wymienia zastosowania metanu, etenu i etynu; • wskazuje gazy stosowane do wypełniania butli gazowych; • opisuje właściwości wybuchowe metanu;	• wymienia nazwy produktów destylacji ropy naftowej, wskazuje ich zastosowania; • wskazuje na różnice w budowie i właściwościach węglowodorów nasyconych i nienasyconych; • zapisuje wzór ogólny alkanów oraz wzór sumaryczny alkanu o podanej liczbie atomów węgla; • rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) alkanów o łańcuchach prostych do pięciu atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne;	• projektuje doświadczenia pozwalające na wykrycie węglowodorów nienasyconych; • definiuje pojęcie: szereg homologiczny; • wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia alkanu; • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (na podstawie wzorów kolejnych alkanów); • obserwuje i opisuje właściwości fizyczne alkanów; wskazuje związek między długością	• opisuje, w jakiej postaci występuje węgiel w przyrodzie; • podaje przykłady związków nieorganicznych i organicznych obecnych w przyrodzie; • omawia obieg węgla w przyrodzie; • definiuje pojęcie homologu, podaje przykłady homologów metanu, etenu i etynu; • opisuje, w jaki sposób zmieniają się właściwości fizyczne węglowodorów w poznanych szeregach homologicznych; • zapisuje równania reakcji	• wyjaśnia znaczenie węgla w świecie ożywionym; • wymienia odmiany alotropowe węgla; • prezentuje zebrane materiały dotyczące szkodliwości stosowania tradycyjnych źródeł energii; • argumentuje, dlaczego warto przetwarzać surowce energetyczne – węgiel, ropę naftową; • wskazuje alternatywne źródła energii; • rozwiązuje zadania z treścią o

AUTOR: Anna Warchoń

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
- opisuje zastosowanie polietylenu; - wymienia zastosowania produktów dystalacji ropy naftowej.	- zapisuje wzory ogólne szeregów homologicznych: alkenów i alkinów; - zapisuje wzór sumaryczny alkenu i alkinu o podanej liczbie atomów węgla; tworzy nazwy alkenów i alkinów; - podaje zasady tworzenia nazw alkanów, alkenów i alkinów; - opisuje właściwości i zapisuje równania reakcji spalania metanu, etenu i etynu; - zapisuje równania reakcji przyłączania (addycji) wodoru i bromu do etenu i etynu; - zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu.	- łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi w szeregu alkanów (gęstość, temperatura topnienia i temperatura wrzenia); - obserwuje i opisuje właściwości chemiczne (reakcje spalania) alkanów; pisze równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu; - wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów i je wymienia; - rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) alkenów i alkinów o łańcuchach prostych do pięciu atomów węgla w cząsteczce; - porównuje właściwości metanu, etenu i etynu; - zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i niecałkowitego wskazanych węglowodorów nasyconych i nienasyconych, wyjaśnia przyczynę różnego rodzaju spalania; - zapisuje równanie reakcji depolimeryzacji polietylenu; - opisuje znaczenie produktów	- spalania węglowodorów zawierających więcej niż pięć atomów węgla w cząsteczce; - zapisuje równania reakcji addycji, podaje nazwy produktów reakcji.	dużym stopniu trudności.

AUTOR: Anna Warchoł

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		destylacji ropy naftowej; • wyjaśnia wpływ produktów spalania gazu ziemnego i pochodnych ropy naftowej na środowisko.		
Dział 9. Pochodne węglowodorów				
- opisuje właściwości alkoholi metylowego i etylowego oraz ich zastosowanie; - opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm ludzki; - podaje przykłady dwóch kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie, podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe oraz wymienia przykłady ich zastosowania; - opisuje właściwości kwasu octowego; - wymienia kwasy tłuszczowe; - wskazuje wyższy kwas nienasycony; - zapisuje równania reakcji między kwasem octowym a alkoholem metylowym; - wymienia zastosowanie estrów.	- zapisuje wzór ogólny szeregu homologicznego alkanoli; - pisze wzory sumaryczne, rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych, zawierających do pięciu atomów węgla w cząsteczce; tworzy ich nazwy systematyczne; - dzieli alkohole na mono- i polihydroksylowe; - bada wybrane właściwości fizyczne i chemiczne etanolu; opisuje właściwości zastosowania metanolu i etanolu; zapisuje równania reakcji spalania metanolu i etanolu; - opisuje budowę cząsteczki glicerolu, jego właściwości i zastosowanie; - bada i opisuje wybrane	- opisuje, w jaki sposób zmieniają się właściwości fizyczne alkoholi wraz ze wzrostem liczby atomów węgla w ich cząsteczkach; - zapisuje równania reakcji spalania alkoholi o wskazanej liczbie atomów węgla; - podaje argumenty wskazujące na szkodliwy wpływ alkoholu na organizm człowieka, szczególnie młodego; - podaje przykłady co najmniej trzech kwasów karboksylowych spotykanych w życiu codziennym, podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe oraz wymienia przykłady ich zastosowania; - zapisuje równanie dysocjacji kwasu mrówkowego, nazywa powstałe jony; - zapisuje równania reakcji	- wyjaśnia, w jaki sposób obecność wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczkach metanolu i etanolu wpływa na ich rozpuszczalność w wodzie; - wyjaśnia, dlaczego glicerol dobrze rozpuszcza się w wodzie; - opisuje budowę i właściwości fizyczne i chemiczne metyloaminy – pochodnej zawierającej azot; - porównuje właściwości kwasu octowego i kwasu mrówkowego do właściwości kwasów nieorganicznych.	- tłumaczy zjawisko kontrakcji objętości mieszaniny wody i alkoholu; - porównuje budowę cząsteczek metanu, amoniaku i metyloaminy oraz wyjaśnia wynikające z niej właściwości; - rozwiązuje zadania z treścią o dużym stopniu trudności.

AUTOR: Anna Warchoł

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego); pisze w postaci cząsteczkowej równania reakcji tego kwasu z wodorotlenkami, tlenkami metali, metalami; • bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego); pisze równanie dysocjacji tego kwasu; • podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) wyższych (długołańcuchowych) kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego); • opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych; • projektuje i przeprowadza doświadczenie, które pozwoli odróżnić kwas oleinowy od palmitynowego lub stearynowego; • zapisuje równania między prostymi kwasami karboksylowymi i alkoholami	otrzymywania mrówczanów i octanów, podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe; • wyjaśnia różnice we właściwościach wyższych i niższych oraz nasyconych i nienasyconych kwasów karboksylowych; • wyjaśnia, na czym polega reakcja estyfikacji, oraz jaką funkcję pełni w niej kwas siarkowy(VI); • tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów; • planuje doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie; • opisuje właściwości estrów w aspekcie ich zastosowań.		

AUTOR: Anna Warchoń

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	- monohydroksylowymi, podaje ich nazwy; - opisuje zastosowanie estrów wynikające z ich właściwości.			
Dział 10. Między chemią a biologią				
- wymienia cukry występujące w przyrodzie; - wymienia pierwiastki, których atomy wchodzą w skład cząsteczek cukrów; - klasyfikuje tłuszcze pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego; - opisuje właściwości tłuszczów; - definiuje białka jako związki powstające z aminokwasów; - wymienia czynniki powodujące denaturację białka.	- dokonuje podziału cukrów na proste i złożone; - podaje wzór sumaryczny glukozy i fruktozy; bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne glukozy i fruktozy; wymienia i opisuje ich zastosowania; - podaje wzór sumaryczny sacharozy; bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne sacharozy; wskazuje na jej zastosowania; - opisuje występowanie skrobi i celulozy w przyrodzie, zapisuje wzory sumaryczne tych związków; wymienia właściwości skrobi i celulozy oraz opisuje znaczenie i zastosowanie tych cukrów; - projektuje doświadczenia pozwalające na odróżnienie tłuszczu nasyconego od nienasyconego; - wymienia pierwiastki, których	- zapisuje proces hydrolizy sacharozy; - wykrywa obecność skrobi w różnych produktach spożywczych; - porównuje budowę i właściwości poznanych cukrów; - wyjaśnia, na czym polega proces hydrolizy cukrów oraz wskazuje czynniki, które go umożliwiają; - projektuje doświadczenia pozwalające wykryć glukozę i skrobię w produktach spożywczych; - podaje przykłady występowania skrobi i celulozy w przyrodzie; podaje wzory sumaryczne tych związków; wymienia różnice w ich właściwościach fizycznych; opisuje znaczenie i zastosowania tych cukrów; - opisuje budowę cząsteczki tłuszczu jako estru glicerolu i kwasów tłuszczowych;	- porównuje funkcje, które spełniają poznane cukry w codziennej diecie; - porównuje budowę skrobi i celulozy; - projektuje doświadczenia pozwalające na odróżnienie tłuszczu nasyconego od nienasyconego; - wyjaśnia znaczenie tłuszczów w codziennej diecie; - projektuje doświadczenia pozwalające w białku jaja kurzego wykryć węgiel, tlen, wodór, azot i siarkę; - wyjaśnia, dlaczego możliwe jest łączenie się aminokwasów wiązaniami peptydowymi; - zapisuje reakcje powstawania dipeptydu (produktu powstałego z połączenia dwóch aminokwasów).	- przygotowuje prezentację lub plakat albo prowadzi dyskusję na temat zdrowego trybu życia w odniesieniu do piramidy zdrowego żywienia uwzględniającej aktywność fizyczną; - podaje przykłady różnych aminokwasów; - zapisuje reakcję kondensacji aminokwasów dla kilku różnych aminokwasów;

AUTOR: Anna Warchoł

Wymagania podstawowe Uczeń:		Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:		
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	atomy wchodzą w skład cząsteczek białek; • opisuje właściwości glicyny – najprostszego aminokwasu; • bada zachowanie się białka pod wpływem ogrzewania, etanolu, kwasów i zasad, soli metali ciężkich (np. CuSO_4) i chlorku sodu; • wyjaśnia różnicę między denaturacją a koagulacją białka.	• porównuje skład pierwiastkowy tłuszczów i cukrów; • opisuje budowę i wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny); • pisze równanie reakcji kondensacji dwóch cząsteczek glicyny; • opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek; wymienia czynniki, które wywołują te procesy; • projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające wykryć obecność białka w różnych produktach spożywczych.		